

ПРОТ. В. КУДРИК

Котру Віру Приняв Володимир Великий?

ПРАВОСЛАВНУ ЧИ КАТОЛИЦЬКУ?

ПРОТ. В. КУДРИК

Котру Віру Приняв Володимир Великий?

ПРАВОСЛАВНУ ЧИ КАТОЛИЦЬКУ?

Видання
Консисторії Української Греко-Православної Церкви
в Канаді.
Вінніпег, Манітоба.
1938

Printed by the Ukrainian Publishing Co. of Canada, Ltd.
210 214 Dufferin Ave., Winnipeg, Man.

Printed in Canada

Представники Римської Церкви силуються доказати, що Володимир Великий приняв з християнством верховенство папи. Або як українські представники Риму кажуть — „Володимир приняв католицьку віру”.

В „Начерку Історії Унії Рускої Церкви з Римом”, виданої у Львові 1896 р. (етимологією) читаємо:

„Поляки приняли християнство з Риму 966, а в 22 літ пізніше, се є 988 охрестилася і Русь”... Однак хотя віра тая з двох ріжних плила жерел, то була вона тою самою католицькою вірою, яку ми і нині ісповідуємо, бо в ту пору панувала єдність в Христовій Церкві і зарівно Греки і Латинники признавали Папу Римського головою Церкви і придержувалися тих самих правд віри”. (Стор. 3 -4.)

В Катехизмі Шпірага („Католицький Народний Катехизм”, Жовква 1913), читаємо:

„Русь приняла з Царгорода съв. віру в тім часі, коли Царгород був злучений з католицькою Церквою... Прадідпою отже на Руси є віра съв. католицької Церкви...” (Т. I. стор. 288.)

Виходить в католиків таке: Греки були тоді з папою, отже й Українці, що приняли від Греків християнство, через Греків признавали папу своїм головою.

Однакож таку посередну залежність України від Риму навіть на католицьку міру треба дуже натягати. В згаданім „Начерку Історії Унії” читаємо:

За св. Володимира одержала руска Церков свій перший устрій. На чолі її стояв митрополит київський; сего поставляв патріярх царгородський,proto того патріярхауважали Русини зверхником своєї Церкви, а доперва через него посередно підлягали папі. Однак поставлений вже раз митрополит був впрочім майже независимий від патріярха і лиш в важніших, сумнівних справах звертався до него по раду, а пізнійше навіть лукалося, що самі рускі епископи вибирали і посвящали собі митрополитів, не звертаючись зовсім до патріярха.” (Стор. 5.)

Вже з наєденої католицького вислову виходить, що католицизм Володимира дуже натяганий, отже сумнівний. Коли київський митрополит був „майже независимий від патріярха”, то яка могла бути його зависимість від ще дальньшого Риму і папи?

Також питання, чи Володимир взагалі клопотався Римом. Адже ж Літописець, що по виводам католиків мав би бути католиком, ставить Римську Церкву між гіршими, бо каже, що Володимировим висланникам вона не подобалася. А Літописець мусів бути з кругів духовенства, отже знав про провідну роль Римської Церкви і був би бодай натяком зазначив, що висланники великого значіння Римської Церкви не розуміли. А він того не робить, значить — він уважав Римську Церкву з папою цілком чужою.

Ще один факт є за тим, що Римська Церква була Українцямдалекою. Першим митрополитом на Україні уважають або Михаїла, або Леона. Для нас не важне, котрий був першим, зате важне, що є з тих часів полемічний твір проти латинян, якого автором Літопис вважає митрополита Леона. (Диви Історію України-Руси, Грушевський, Т. I. 461).

Чи можливе, щоби митрополит, дотого ж родом Грек, який признавав би папу своїм начальством, писав твір проти латинян? Виходить, що Рим в часі Володимира і зараз після нього був Українцям навіть більше, ніж чужим.

Ta помимо того представники Риму силуються всіми способами Українцям доказати, що Володимир приняв „католицьку віру”, отже Українці, хоч не хоч, мусять призначати над собою владу папи. Для римських їдвакатів не те важне, що Римська Церква в часі Володимира сама була в найбільшім моральнім занепаді, отже не могла других вести до спасення; не те в них важне, що впродовж сотень літ римський католицизм був для Українців не Милосердним Самарянином, але розбишакою, і таким є до нині — вони коло того всого переходять мимо, як священик і левит коло побитого, а чіпляються руками й ногами за факти Володимирового католицизму, що є натяганою видумкою римської політики. Політики, що не з'єсть комара, заховуючи строгий піст, однакож в той самий час смажить і їсть верблуда.

РИМСЬКІ ПРЕТЕНСІЇ ДО ВЕРХОВЕНСТВА.

Папи будують свої претенсії до проводу цілого світа на своїх толкованнях і вговорюваннях, що Христос поставив Петра старшим над Апостолами, що Петро жив і вмер в Римі, отже римські епископи є його наслідниками і їм одним належиться провід в християнстві. Читаемо в Катехизмі Шпірага:

„Ісус Христос установив св. Петра головою Апостолів і вірних, бо каже до него: „Паси ягнята мої, паси вівці мої”, йому віддав „ключі царства небесного” і відзначав його на кождім кроці”. (Т. I, 261.)

Таке є загальне толковання папського верховенства зі сторони католиків. При тім вговорюють вони в Українців окремо, що без папи не буде їм спасення; що хто не годиться на папське верховенство — має бути проклятий.

Дословно так! І на такий лад підмайстрували вони Греко-католицьку Церкву в Галичині, що вона сама призначує прокляття цілим мільйонам православних українців, які не уочуть знати над собою чужого папського верховенства. Ось факт:

В 1891 р. відбувся у Львові провінційний Собор, або Синод, на якім папський представник, арх. Часка, захвалюючи целібат, сказав: „Не журись, за одну (жінку) будеш мати тисячу”. Після Собору надрукували книжку з постановами Собору („Чинності і Рішення”...), а також книжку „Додатки до Синоду”, що має 638 сторін друку. Отже в тих „Додатках” обговорюється верховенство папи і при закінченню розділу, що має заголовок „О установленю Апостольського первенства в св. Петрі”, читаємо:

Если быproto хто сказал, что св. Апостол Петр не есть від Христа Господа поставленный верховником всіх Апостолів і видимо головою цілої Церкви воюючої; або що він лише первенство чести, а не правдивої і властиової судовласти від того же Господа нашого Ісуса Христа отримав, най буде проклят. (Стор. 17.)

Подібне прокляття повторяється в згаданій книжці задля того ж верховенства і на сторонах 18, 21 і 23.

Не треба великих розумів, щоби знати, що таке прокляття є лише політичним пострахом для греко-католиків, щоби вдергати їх при папстві; а дальнє — щоби настроїти їх ворожо до рідних братів — православних Українців. Це польська рецепт: „Пусціть Русіна на Русіна” (Пустити Українця на Українця). Отже злочин супроти Українського Народу і безбожність в відношенню до Церкви.

Адже ж така постанова проклинає також ап. Павла, який казав: Я нічим не менший від других Апостолів (2 Кор. 12:11). Проклинає ап. Луку, що в „Діяннях Апостолів” показує, як Апостоли посилають Петра до Самарії, замісць мав би Петро посилати (Діян. 8:14). Проклинає святих: Івана Золотоустого, Гієроніма, Амвросія, Кипріяна, Ізидора, Василія Великого, Августина і других святих і великих лю-

дей, які не вірили в Петрове і папське верховенство. Проклинає папу Григорія Великого, який казав, що вивисшування себе понад других противиться науці Спасителя. Проклинає Вселенські Собори, які постановляли, що папі належить лише першенство чести (Соб. 2 і 6-ий). Проклинає римо-католицького єпископа Штросмаєра, який 1870 р. на Соборі в Римі доказував, що Христос не назначував Петра старшим, отже і папи не старші. Додати б, що група Штросмаєра числила коло 200 єпископів, отже прокляття і до них відноситься. (Ширше про згадані тут факти читач знайде в книжці „Чужа Рука”, виданій в Вінніпегу, 1935).

Та вже окремо згадана постанова Греко-католицької Церкви проклинає, певна річ, Український Нарід, крім одних галицьких греко-католиків, що становлять ледво 8 або 9-ту частину цілого Українського Народу. І таку церкву звати „українською національною церквою”. Однакож національною вона була би тоді, коли б проклинала ворогів Українського Народу, тимчасом же вона проклинає самих Українців — за те, що вони не хочуть признавати над собою влади чужих, тай ще ворогів. Та якраз оця постанова з прокляттям може бути добрим приміром, як Рим використовує Греко-католицьку Церкву на свою користь, а на лихо Українцям.

Розуміється само собою, що згадана постанова була призначена в першій мірі для греко-католиків Галичини — католицькими руками цілі віки гноблених, нуждою прибитих, малосвідомих, застрашених, вузькоглядних, на рабів виховуваних (коли ходить про духовних) і засуджених католиками на златинщення і спольщення. До всіх католицьких ліх і насильств, які на греко-католиках тяжили, додаю ще і прокляття, коли б греко-католикам захотілось проти лиха стати.

Не диво, що греко-католики постанову про прокляття приняли за добру. Не знайшлося між галицькими греко-католиками українського Штросмаєра, що розібрав би справу здоровим розумом і сказав би римським політикам гірку правду в очі.

Гимська Церква звісна з того, що не перебирає в способах, коли думає, що цілі досягне. Для приміру ще такий факт з Української Історії:

В 1722 р. греко-католицький митрополит, Лев Кишка, видав в Супрасли підручник для греко-католицьких духов-

ніх під з. „Собраніє Припадков”, і там, щоби піднести значіння папи, говориться, що лише ап. Петро був епископом, а другі Апостоли лише звичайними священиками. Дословно читаємо там:

„Презвітеров посвятив сам Господь наш Ісус Христос при остатній Вечери, при якій і причастил Апостолов Тілом і Крові своєю. На Епископство зась посвятив сам тільки Святого Петра Апостола, Ангелом на повітри поющим трижды: Аксіос. Аксіос. Аксіос. Яко стародавній в стародавних книгах пишуть Сірінове”.
(Стор. 63 і на обороті.) *)

Згаданий підручник виданий для науки греко-кат. священикам тсді, коли католицька Польща була привела Греко-католицьку Церкву до такого занепаду, що духовенство будо мало письменне і крайно несвідоме. Йому можна було говорити, що Апостоли, крім Петра, були дяками та піддячими. Та для нас ось що важне — щоби піднести значіння папи католицькі політики готові епископську владу заперечувати самим Апостолам. Дегредація, якої Апостоли ніколи не сподівалися! Звідси вже і до деградації Христа недалеко.

І таку „науку” римські політики давали греко-католицьким духовним — щоби їх ще більше затуманювати. Навіть коштом поваги Апостолів.

Все те показує, що римським політикам і найгірший спосіб є добрым, коли ним можна піддержати силу папства, а тим самим і свою силу. Ї однім з таких способів є також проголошування, що Володимир приняв „католицьку віру”, в розумінні римського католицизму.

ХТО ТАКИЙ РИМ.

Коли оборонці Риму носяться з механічною звязкою Володимира з Римом через Греків, то рівночасно для піднесення авторитету папи висувають ряд інших фактів. Кажуть, — що Христос поставив Петра старшим; що Апостоли вважали Петра за висшого від себе; що Петро був епископом Риму і передав свою владу папам; що Римська Церква в усіх віках була провідницею Християнства; що аж до 1054 року Східна Грецька Церква признавала папу своїм

*) Презвітер — священик. Ангелом на повітри поющим трижды: Аксіос — коли Ангели на воздусі співали три рази; Гідний. Сірінове — Сирійці.

головою; що лише в Римській Церкві є правдива віра і взірцевий ~~над~~; що лише Римська Церква стоїть на сторожі Божої Правди; що лише Римська Церква є Божою і Спасаючою... На всіх таких твердженнях католицькі політики будують повагу і значіння папства, а тим самим і конечність для Українців піддаватися папській владі, як — кажуть вони — піддався був Володимир Великий при введенню Християнства на Україну.

Та коли б ми хотіли згодитися з тим, що Володимир приняв „католицьку віру”, то все ж лишається нам питання: Щож таке та „католицька віра”? Коли Володимир був залежний від Риму і папи, то хто це такий той-же Рим з папою? Яка за ним історія? І якого добра міг Володимир від папів сподіватися? А ще дальше — якого щастя зазнавали і зазнають Українці від католиків і католицизму — бодай вже ті Українці, що признають ~~над~~ собою владу папи, отже греко-католики?

Без відповіді на такі питання ми не будемо знати, чи дійсно Рим з папами такий важній, як римські політики говорять; не будемо знати, на що Володимир лакомився і чого нам нині від Риму сподіватися.

СХІДНА ЦЕРКВА — МАТІР, ЗАХІДНА — ДОЧКА.

Схід був першим. Східна Церква була першою, отже Матірю Християнства.

Спаситель жив на Сході.

Найбільше апостольської праці належить до Сходу.

На Сході були найперше сильні християнські громади (церкви) — Єрусалим, Антіохія, Дамаск, Ефез і др.

Цілий Новий Завіт був написаний мовою грецькою — отже тодішньою мовою культурного життя Сходу.

Перша Служба Божа була складена ап. Яковом на Сході, в Єрусалимі, коли в Римі ще на початку 3-го віку Богослуження правилося грецькою мовою.

Майже всі Листи (Послання) ап. Павла, крім Листа до Римлян, писані до Церков Сходу.

Перші сім Вселенських Соборів були на Сході, і скликані заходами Сходу, а не Заходу, не Риму. Рішення тих Соборів списувалися східною, грецькою мовою. Собори були такі:

Перший в Нікеї 325 року.

Другий в Царгороді 381 року.

Третий в Ефезі	431 року.
Четвертий в Халкідоні	451 року.
П'ятий в Царгороді	553 року.
Шостий в Царгороді	680 року.
Семий в Нікеї	787 року.

ОГЛЯД СІМОХ СОБОРІВ, А РИМ.

1-ий Собор в Нікеї, 325 року, скликав цар Константин. Було на нім 318 єпископів, а між ними з Західних Церков 7 чи 8. Від Риму не було єпископа, а тільки двох священиків. Повідником (предсідником) був цар Константин, що й підтверджував ухвали. Католики твердять, що еп. Гозій, з Єспанії був предсідником, однакож це натягання, бо навіть папа Стефан П'ятий писав в 817 р., що предсідником був цар. І протоколи нарад списувались по грецьки. Це все показує, яким незначним був тоді Рим.

Згадати б, що на цім Соборі принято Символ Віри, та сказано власті римських єпископів таким правилом (постановою, каноном):

— Нехай задержуються давні звичаї, приняті в Єгипті, в Ливії і Пентаполі, щобиalexандрийський єпископ мав власті над ними, бо і римський єпископ має подібну власті” (над близкими собі округами). (Канон 6.)

З того виходить, що власті римських єпископів була така ж обмежена, як і других єпископів.

2-ий Собор Царгородський, 381 р., скликаний царем Теодозієм. Було 150 єпископів, всі зі Сходу. Предсідник еп. Мелетій з Антіохії та Григорій Назіянзенський. На цім Соборі принято постанову:

— Нехай царгородський єпископ має степень гідності зараз по римськім єпископові, а се через те, що це місто (Царгород) є новим Римом. (Канон 3.)

Отже Собор знає лише світську, політичну причину і світське першенство, про яке рішає. Про ніяку божу постанову для висшості римських єпископів Собор не згадує.

3-ий Собор в Ефезі, 431 р. скликаний царем Теодозієм. Було 198 єпископів, між ними від Риму двох єпископів та один священик. Тут підтверджено Символ Віри першого Собору (6-ий канон) з постановою, що коли б єпископ, або священик зміняв його, то позбавляється своєї гідності.

4-ий Собор в Халкідоні, 451 р. скликав цар Маркіян. Було 520 до 630 єпископів. Від Риму були два єпископи й

один священик, та два африканські епископи. Тут вперше представники Риму були предсідниками. На цім Соборі знов потверджено Никейський Символ Віри. Також ще ясніше потверджено, що римські епископи мають лише політичне, а не релігійне першенство. В правилі (каноні) 28-ім читаємо:

— Йдучи точно за постановами святих Отців і признаючи читане нині правило 150-ти боголюбивих епископів (т. є. правило 2-го Собору)... ми таксамо означаємо і постановляємо о особистих гідностях святої Церкви того ж Константинополя (Царгороду), нового Риму. Бу престолови (епископському) старого Риму Отці (Собору) належно признали особливу гідність: через те, що се було столичне місто (в мові церк. слов. „царствуючій града“). Отже йдучи за такою причиною, 150 побожних епископів признали рівні гідності святому престолови нового Риму, справедливо розсудивши, щоби місто, яке одержало честь бути містом царя і сенату, і маюче рівні права з старим царським Римом, щоби і в церковних справах було воно піднесене до подібної гідності, як і той (старий Рим) і щоби було друге по нім.

Ще дальше говориться, що до царгородського епископа належить право поставляти епископів на Сході, як епископови Риму на Заході:

Представники Риму протестували, що царгородському епископові дается рівні права з епископом Риму, однакож Собор на їх протести не зважав.

5-ий Собор в Царгороді, 553 р., скликаний царем Юстініяном. Було 164 епископи. Папа Вігілій був тоді в Царгороді, але не хотів в Соборі брати участі. Пізніше підчинився рішенням Собору.

6-ий Собор в Царгороді, складається з двох Соборів, з 680 і 692 р. Собор 5-ий та 6-ий з 680 р. дали тільки догматичні постанови, а постанов для щоденної управи Церквою не дали, отже для вироблення таких постанов скликано ще раз Собор в 692 р., для докінчення Собору з 680 року.

Оба ці Собори відбувались в царській палаті, Трулі, тому звуть їх також Труланськими і вважають також одним **Собором**.

На першім з них, де було коло 200 епископів, а також і представники Риму, осуджено єресь монотелітів, а також папу Гонорія, що сам став монотелітом. Цей осуд Гонорія приняли за слушний папи -- Агато, Лев II. та Адріян II. Отже факт, що перечеркує „непомильність папів“.

До цих Соборів належить ще кілька рішень відносно папів. В 12-ім каноні сказано:

— Тому, що ми довідалися, що в Римській Церкві є постанова, яка забороняє тим, які мають бути поставлені в діякона, або священики, жити з своїми жінками, ми, йдучи за давньою постановою, рішаемо, щоби їх співжиття з жінками не розривати... Отже хто гідний бути піддіяконом, діяконом, або священиком, нехай супруже не буде прешкодою...

Паведене рішення Собору показує дві справі, а то: що Соборував Римську Церкву лише частиною загальної Церкви, отже областною, і тому перечеркував її постанову, та — що коли Рим своєї постанови про заборону священикам жити родинним життям, не вислав Сходови в формі приказу, але Схід мусів аж „довідуватись”, то знак, що влада Риму на Схід не розтягалася.

На цім Соборі ще раз потверджено права царгородського епископа (патріярха), як рівні правам римського епископа (папи). В 36-ім каноні читаємо:

— Рішаємо, щоби престол константинопольський мав рівні права з престолом давнього Риму, і так, як той, нехай буде поважаний в справах церковних, будучи другим по нім: дальнє (по царгородськім) нехай числиться престол Александрії, потім Антіохії, а за ним престол Єрусалиму.

Знов же в 39-ім каноні забороняється яким будь другим епископам, отже і римському, поставляти епископів на остріві Кипрі, це тому, що правним церковним начальником Кипру є епископ в Юстінінополі.

Папи не хотіли цього Труланського Собору обовязуючим для себе признати, опісля признали, то знов його відкидали. Постанови Собору були для них гіркими.

7-ий Собор в Нікеї, 787 р., було на нім коло 350 епископів, а між ними два папські представники. Собор скликала цариця Ірена. Головною справою Собору була іконоборська єресь.

З наведеного огляду бачимо, що майже на протязі 800 літ Рим стояв дуже позаді в християнськім світі. Вселенські Собори, це парламенти Християнства, і всі згадані Собори відбувались на Сході. Їх рішення списувано грецькою мовою, а потверджували грецькі царі. Собори рішали про папів і наперекір папам, бо їх навіть осуджували. На 7-ох Соборах було понад 2,000 епископів, а між ними римських представників ледви кількох.

Це все показує, що Східна Церква була Матірю, а Західна Дочкою. І тому не диво, що між ухвалами 7-ох Соборів ніде не говориться про папів, як старших над всею Церквою, ані для ухвал Соборів не вимагають папських потверджень... А цеж були часи близькі часам апостольським, з чого входить, що навіть в традиції не було тоді думки про папське верховенство.

Однакож про папів і Собори можна сказати дещо більше. На Соборі в Халкідоні (4-ім) папські делегати предкладали пофальшовані ухвали (канони) Никейського Собору, де до 6-го канону були вставили: „Римська столиця завсіди мала першенство”. Розуміється, що пофальшовані канони Собор відкинув.

Подібне було на областнім Соборі Африканської Церкви в Карthagіні 418 року. Тут папський висланик, еп. Фавстин, покликався на канони областного Сардійського Собору з 347 року, ніби взяті з 1-го Никейського Собору, — де признається папам право приказувати Африканській Церкві. Тоді Собор перешукав архіви (бібліотеки) в Александрії, Антіохії і Царгороді і порівнявши ухвали Никейського Собору з Фавстиновими, побачив, що Фавстинові пофальшовані в користь папи. Тоді написали папі Келестинові гіркий лист, де дорікають за фальшування, — а важне, що згаданий лист підписав також св. Августин. В листі клалеться натиск на те, що Рим не має права мішатись в справі Африканської Церкви. Ось кілька висловів з того листа:

— Просимо вас, пане брате (в церк. слов. мові: „господине брате”), щоби ви в будущності не допускали зі скаргами тих, що звідси (з Африки) приходять і не приймали до Церкви тих, яких ми відлучили... бо подібно сказав і Никейський Собор. Розумно і справедливо признає він (Никей. Собор), що всякі справи повинні вирішуватись в своїх сторонах. Бо отці (Собор²⁵) судили, що для жадної області нема недостачі благодаті Святого Духа... Чи знайдеться хтось, що повірив би, що Бог наш може лише комусь одному дати можність справедливого суду, а богатьом священикам, що зійшлися на Собор, не дасть його?... І так не дозволяйте, щоби на проосьбу деяких ви посылали сюди (до Африки) ваших духовних на розсліди, і не допускайте до того, щоби виглядало, що ми вносимо світову гордість в Церкву Христову...

Крім того в канонах Карthagінського Собору постановлено, що єпископ Африканської Церкви може їхати до Риму лише тоді, коли має дозвіл своїх властей (канон 32), а коли хтось з Африканської Церкви хотів би переносити

справу на суд ро Риму, такого з Африканської Церкви виключити (канон 139). Це все вказує, як папи силувались накидати свою владу другим, вживаючи навіть фальшовань, та як Східна й Африканська Церква вважали себе від Риму цілком незалежними і для Риму незобовязаними. Подібних фальшовань Римська Церква має за собою багато, і в кожній більшій Історії Церкви про них згадується.

Уявімо тепер собі, що Володимир Великий знов би Історію Сімох Вселенських Соборів і постанови Собору Карташинського (в Африці) — чи був би він згодився, щоби Рим був його зверхником? А може він і знов — і тому приняв Християнство від Східної Церкви.

ПАПСЬКЕ СТАРШИНСТВО.

При огляді Соборів ми бачили, що Римська Церква довгі віки не була провідницею Християнства. Зате провідницею була Церква Східна. Папа був тоді римським епископом, а не більше. В поапостольських століттях про верховенство римського епископа ніхто не думав.

Тай не диво. Багато Отців Церкви, люди святі і велико-го розуму (св. Іван Золотоустий, св. Августин і др.) розуміли, що Христос не поставив Петра старшим. Так вони в своїх писаннях висловлюються. Апостол Павло не вважав Петра старшим — а то був би в своїх писаннях про те згадав, так, як згадує, що він робив Петрови докори, або, що Петро поставлений для навертання лише жидів, або що він (Павло) не менший від других Апостолів. Тай ціла Історія Церкви не знає навіть, чи Петро був в Римі, чи ні. Сама Римська Церква не має на те певного доказу. Вісти про те, хто в Римі був першим епископом, дуже поплутані. Імена перших кількох папів, то голі імена, без якого будь дальншого змісту. Словом — все таке неясне, поплутане, або неймовірне, що навіть щирі і совісні представники Риму вважають лише легендою перебування Петра в Римі. (Про те ширше в книжці „Чужа Рука“.)

Ось ще кілька фактів та аргументів:

Апостол Павло, що був і писав в Римі, не згадує нічого про Петра, хоч інші особи згадує.

Каже ап. Павло, що Петро призначений для навертання жидів (до Галат 2:7-8), отже хіба ап. Павло не знов би, що Петро поставлений для всіх?

Апостольство є єписшим урядом, ніж епископство. Кардинал Бароній каже про Петра:

Їого уряд вимагав, щоби він не сидів на однім місці, але, оскілько се для чоловіка можливе, подорожував по цілім світі... (Нон ерат еюс оффіcio...)

Коли б ап. Петро був епископом, то це виглядало б на таке, як коли б король Англії хотів бути мейором Лондону.

Але є ще інші вислови давних церковних письменників.

Іриней каже, що „Римську Церкву засновали й упорядкували два найславніші апостоли, Петро і Павло”.

Діонізій з Коринту зве її „нивою Петра і Павла”.

Епіфаній каже, що: „Петро і Павло були оба в Римі, разом Апостолами й епископами”.

Євсевій каже, що папа Александр „одержав наслідство від Петра і Павла”.

Іриней знов, що Петро з Павлом „заснувавши і виплекавши цю Церкву (в Римі), передали епископство в руки Лінія”.

З наведеного виходило би, що першого епископа поставили Петро і Павло разом і тому римський престіл треба би звати хіба „петро-павлівським”.

Словом римські претенсії до Петрового наслідства не мають ані історичної, ані льогічної (розумової) основи.

РОЗВІЙ СИЛИ ПАПСТВА.

З перегляду Соборів бачимо, що сила Риму довгий час була в християнськім життю не велика. Однакож епископи Риму почали досить вчасно робити заходи до підчинення собі Східної Церкви.

До зросту папської сили причинилося кілька причин; як: римський епископ був одиноким видним на Заході; він був в старій столиці найбільшої тоді держави; римські епископи не перебирали в способах, щоби добитися влади над другими Церквами. Сюди належать прим. фальшиві грамоти, т. зв. „Ізидорові декреталії”, що з'явилися на Заході коло 850 року, які мали доказувати, що римські епископи від самих початків видавали рішення, як найвищі епископи. Аж пізніше виявилось, що ті грамоти були підробленим документом.

Папська сила зросла окремо ще тим, що в 8-ім віку західні пануючі (Пипін і Кароль Великий) дали папам певний простір краю і так дали їм можність мати політичну силу,

зробили їх світськими королями. Це дуже скріпило силу папів, але рівночасно обнизило моральну силу Римської Церкви.

Маючи політичну силу в руках, Римська Церква перестала оглядатись на первісні основи Християнства, на постанови Соборів. Вона почала впроваджувати целібат, наперекір 1-му Соборові; почала вважати неважливим миропомазання, коли його уділив священик, а не єпископ; додала до Символа Віри слова „і від Сина”, хоч 7-ий канон 3-го Вселенського Собору заборонив в Символі Віри щобудь змінити, а слідуючі Собори потвердили це під карою відлучення від Церкви. Були ще деякі зміни. А поза всім тим вічне намагання папів підчинити всіх під свою владу довели Схід і Захід до такого стану, що треба було малої іскри, щоби повстав великий огонь.

З другої сторони від часу, як папство дістало в руки державну силу, воно стало політичним інструментом в руках політичних груп, на які ділились багаті родини Італії. Папство було для них джерелом політичної влади і доходів. Котрій партії вдалось поставити з між себе папу, та була при кермі папської держави. Вона мала тоді силу і доходи Зате партії, що були поза кермою, шукали зараз способу позбутись папи і вибрати нового папу з між себе. Звідси цілі історії про вбивства та отроювання папів і т. п. Релігійні питання не мали для таких політичних партій ніякого значіння, а тим самим і для їх вибранців. Папство стало джерелом політичної могутності і було воно щастям для того, хто при помочі свого папи забрав його в руки.

Окремо треба звернути увагу на один спосіб, якого папи вживали і який пильно використовували, а то — помагати, або ставати в обороні тих, яких другі Церкви осуджували, або виключували. Це спонукало Африканську Церкву до видання листа до папи Келестина, де кажуть, що римський єпископ не сміє приймати скарг з Африки, ані не сміє посылати туди своїх відпоручників для розсліду; це спонукало до встановлення канонів, що забороняють до Риму рдаєатися (Картаг. Собор 418 р.).

До дуже яскравих примірів такої римської роботи належить, хоч би такий факт:

На початку 7-го століття сотник Фокас (602–610) вимордовує цілу родину царя Маврикія (в Царгороді) і сам стає царем. Царгородський патріярх не хоче його побла-

гословити, вважаючи убійником. Тоді Фокас вдається до папи, Боніфатія 3-го, папа його благословить, а Фокас зі своєї сторони признає папі титул „всесвітного”. Так виглядали римські способи для поширення влади і сили панства.

Між Сходом і Заходом цілі століття йшли передерки і ворожнеча. Рим використовував всі способи, щоби знайти на Сході прихильників: послугувався фальшованням та інтригами, брав в оборону найгірших людей, коли сам міг на тім скористати, вишукував кожну слабину стерону і трудність Сходу для посунення своєї заборчої політики. З другої сторони Схід обороняв свої права, аж доки не прийшло до повного і тревалого розділу Сходу з Заходом, що сталося в 11-ім віку.

СХІД І ЗАХІД РОЗДІЛЮЮТЬСЯ.

Події, що довели до остаточного поділу Сходу з Заходом 1054 р., тягнулись безпосередно від початку 9-го віку.

В 846 р. царгородським патріярхом став син царя Михаїла, Микита, що прибрав ім'я Ігнатія. Його усунено з престола неправно заходами співвладника і дядька Михайлово-го, Еардаса. Потім вибрано патріярхом Фотія, чоловіка дуже вченого і чесного. Але народ був поділений, одні за Ігнатієм, другі за Фотієм, отже для полагодження скликано до Царгороду Собор 861 р., де було 318 єпископів. Собор однозначно призначав Фотія законним патріярхом, за Фотієм заявилися також і висланники папи. Однакож папа, Николай, оголосив Фотія незаконним, а призначав законним Ігнатія, що просив папської помочі. Тепер вивязалася завязата полеміка (суперечка) між царем Михаїлом і папою.

Крім того вийшов спір через Болгар. Болгари приняли християнство з Греції (860 р.). Але болгарський князь Богохриз з політичних обрахунків попросив в папи латинських єпископів. Прибувши до Болгарії латинські єпископи проганяли грецьких священиків, ганьбили їх за те, що ті жонаті, впровадили змінений Символ Віри і др. З того приводу патріярх Фотій окружним письмом скликав Собор (867 р.) до Царгороду, що осудив зміни, які робить папа і самого папу Николая I відлучив від Церкви і повідомив про те короля Людвіка 2-го, щоби той доручив повідомлення папі. Але папа вмер, поки міг про все довідатися. Тут знов вивязалася поєміка між Сходом і Заходом.

В Греції були тоді політичні неспокої. Василій Македонський убив Михаїла 3-го і став царем. Патріярх Фотій не годився з новим царем, отже той віддалив Фотія і привернув Ігнатія. Для рішення цеї справи скликав цар Собор (869). Прибули відпоручники папи Адріяна 2-го. Собор почався з 12 єпископами, а пізніше з трудом зібрано 102 'учасники — отже цей Собор осудив Фотія і приняв Ігнатія і видав кілька рішень в користь папів.

Зараз по Соборі прийшла на чергу болгарська справа, бо приїхали від Болгар висланники, щоби довідатися, до котрого патріярхату мають Болгари належати. Рішення було за царгородським патріярхатом і Болгари з тим згодилися.

Тепер Болгари позбулись латинських єпископів і патріярх Ігнатій поставив їм архиєпископа з Болгар. Папа Адріян почав Грекам і Болгарам грозити, але Схід не звертав на те уваги.

Патріярх Ігнатій і Фотій не ворогували, а навіть стали близькими приятелями. Коли ж Ігнатій умер, то цар і нарід знов закликали Фотія на патріярший престіл. Та щоби справу твердо полагодити, скликано Собор 879 р., до Царгороду, де було 383 єпископів. Були і представники папи Івана 8-го (що дальнє домагались для папи Болгарії).

Собор признав Фотія законним; уневажнив постанови Собору з 869 р.; потвердив 7-ий канон 3-го Вселенського Собору про незмінність Символа Віри; потвердив рівність царгородського патріярха з папою. Все те підписали і папські вілпоручники і сам папа Іван 8-ий з ними згодився, однакож побачивши, що не дістане власти над Болгарією, відновив постанови з 869 р., відрікаючись того, з чим був згодився.

Від тепер Схід уважав Фотія патріярхом, а Захід відлучав його від Церкви. Та Схід тим не багато клопотався.

Фотій був патріярхом до смерті царя Василія. Новий цар, Лев 4-ий (886—911) знов віддалив Фотія, щоби посадити на патріяршім престолі свого брата. Фотій умер 891 р. в монастирі.

В 10-ім віку папи два рази вміщувалися в справи Сходу, а то: 1) в 905 р., щоби позволити цареви Львови четверте супруже, що на Сході не дозволялося та щоби віддалити патріярха Николая, який не хотів на таке супруже дозволити, і 2) в 933 р. папа помагав цареви Романови 1-му

посадити на патріарший престіл царського сина, Теофілакта, що був найнегіднішим патріархом (933—956), якого мала коли царгородська Церква.

Такі відносини між Сходом і Заходом тревали постійно, — раз слабли, то знов заострювались.

Болючою справою для Греків було, що Рим вводив в себе щораз нові зміни, на рішення Соборів і давні звичаї не 'оглядаючись. До таких змін належало також введення проісного хліба (оплатка). Царгородський патріарх Керулярій і арх. Лев з Болгарії видали письмо (1053 р.), де виступали проти чових введень Риму, вони відновили також закиди зроблені Римові Фотієм. На це письмо відповів папа зухвало і гнівно. Цар Константин Мономах хотів помирити спорячі сторони і закликав відпоручників папи на наради. Але вони так зарозуміло поводилися, що патріарх не хотів сам з ними говорити, кажучи, що хіба лише на Соборі і в присутності східних патріархів буде з ними говорити.

Тоді папські відпоручники виготовили письмо (грамоту) з осудом патр. Керулярія і Східної Церкви і положили її на престолі. Це було 16 липня, 1054 року.

Зараз після того скликано до Царгороду Собор, що спалив грамоту і відлучив від Церкви тих, що її виготовили, і вичеркнув на завсігди імя папи зі списів Православної Церкви. З цим рішенням згодилися всі патріархи Сходу. Західну (Римську) Церкву проголошено як таку, що відлучилася від єдності з первісною Православною Церквою.

З другої сторони Римська Церква проголосила, що це Східна Церква відлучилася від правдивої Церкви, якою є та Церква, що признає папу своїм головою.

Так прийшло до того розділу між Сходою і Заходом, який тягнеться до нині. Коли ж поставимо собі перед очі події від 1-го Собору до 7-го, а дальше від 846 до 1054, то чи хіба є основи до твердження, що Схід взагалі, а Греки окремо признавали папу головою всеї Церкви? Ні!

ДЕСЯТЬЕ СТОЛІТТЯ.

Володимир Великий впровадив Християнство на Україну 988 р., себто в 10-ім століттю, отже нам треба на цім століттю подрібніше зупинитися. Який лад був тоді в Римській Церкві, яка мораль. Коли казати, що Володимир був в злuci з Римом, то треба знати, як Рим тоді виглядав.

В „Церковній Історії“ Мосгайма про 10-те століття читаємо:

Історія римських первосвящеників, що жили в тім століттю, се історія богатьох потвор, а не людей, і дає нам страшний ланцюх огидних, грізних і помотаних злочинів, які признають всі письменники, навіть римські.

В „Історії Церкви Христової“, Милнера, 1835, читаємо про 10-те століття:

Славний літописець (Бароній) Римської Церкви, якого прихильність для римського престола відома, все ж в своїй щирості каже, що се був вік зелізний, позбавлений всякого добра; вік оловяний, повний всякої поганості; вік темний, в якім не було ані письменників, ані вчених. „Виглядає, що Христос тоді був в глибокім сні, коли човен заливали філі, а гірше те, що і всі ученики спали і не було Його кому збудити.“

В „Історії Христіянської Церкви“, Івана Фл. Горста, Нью Йорк, Н. Й., 1897, Т. I., читаємо:

Не можемо входити в подробиці темної історії від Іvana 8-го (872 р.) до Гельдебранда (папи, 1073). Це піч папства. Лінія Каролінгів зникла і держава часто переходить від династії до династії. Так піднеслися князі і графи в Італії і звели папів до становища невільників спорячих партій. Папи були мячами (галками до копання) князів тускульських з одної і баронів римських з другої сторони. Їх вибрали, усували, вязнили, убивали. Часи були неспокійні, і замісць Голови Церкви, що підносилася би понад замішані і моральну руйну, як світло, що вело би до спокою і Христової святості, він сам (папа) зійшов до низин свого віку. Він був таким лютим і рознущеним, як всі князички, що його окружали, з між яких він вийшов і яких звичок не позбувся, сівши на папськім престолі. Час від часу розпустниці правили Церквою, а папська палата була, як стара поганська палаця, осередок розпусти, брехні, інтриг і убийств. Визначний римо-католик, Мілер, називав Сергія 3-го, Іvana 10-го, Іvana 11-го і Іvana 12-го (папів) „страшними папами“, і каже, що лише самими злочинами здобувалася папська гідність. Найнизше упавші жінки, як Марація і Теодора, заповняли папський престіл, місце Христового заступника, своїми любовниками і незаконними дітьми. В скаргах синоду на Іvana 12-го говориться, що він завсідь був озброєний, що занедбував молитви і всі релігійні обовязки, що любив лови (польовани), що 10-літнього хлопця поставив епископом, висвячував епископів в стайні, побивав священиків, насилував дівчата і відів з вищої і нижої кляси, жив з батьковою господинею, перемінив папську палату на дім розпусти, пив за здоров'я чорта і при грі коло стола кликав помочи Юпіттера і Венери і др. поганських божків. (Стор. 748.)

Та вже окремо звертає на себе увагу промова орлеанського єпископа Арнулфа на Галліканськім синоді (соборі) 991 року, як подає її також Історія Горста. Арнулф між іншим маює тодішній стан Римської Церкви так:

Коли глянути на дійсний стан папства, то що побачимо? Іван (12-ий, Октавіян), що валяєсь в бруднім барлозі пристрастей, що змовляєсь проти пануючого, якого недавно сам коронував; далі Лев (8-ий) неофіт (вибраний папою, коли був ще світським чоловіком), вигнаний з міста тим же Октавіяном; тай сам же він був звірююкою, що поповнив чимало убийств і сам згинув з руки убійника. За сим бачимо діякона Венедикта, що хоч був без примусу (вільно) римлянами вибраний, то все ж його повели, як невільника, в німецькі пустині — новий Цезар (Отон I) і його папа Лев; далішне Боніфатій, дійсна потвора гріхів, що парує крові своїх попередників, сидить на престолі Петра. (Стор. 749.)

Перечисливши злочини римських папів Арнулф питает:

Чи знайдеться хтось тілько відважний, що твердив би, що божі священики по цілім світі мають принимати закони від таких злочинних потворів, як отсі — людей з пятином нечести, неписьменних, що не розуміють, ані справ божих, ані людських?... Що ви скажете про такого, коли побачите, як він сидить на престолі в пурпурі і золоті? Чи не буде це Антихрист, що сидить в Божій Святині і показує себе Богом? (Стор. 749.)

Арнулф був совісним чоловіком і не вірив, щоби совісні люди боронили папів-злочинців. Але обороняли їй оброняють їх люди безсовісні. Бо хіба мають совість ті люди, які силуються нині доказувати, що Володимир, а з ним Український Нарід був через Греків залежний від власті тих, яких самі тодішні католицькі єпископи звуть звірюками та антихристами?

Але Арнулф говорив ще більше — він каже, що Рим взагалі не має тих прав, які собі приписує. Ось що між іншим він каже:

Божа Церква не є залежною не тільки від злого папи, але рішучо і в кожнім випадку не є залежна і від доброго. Скоріше вдаймося з нашими труднощами до наших братів в Бельгії і Німеччині, ніж до того міста (Риму), де всі справи продажні, де суд і справедливість міняються за гроши. Наслідуймо велику Африканську Церкву, котра на претенсії римського первосвященика відповіла, що се немислимє, щоби Бог наділив одну особу повним привileєм судівництва, а відмовив того ж привileю великому зібранию Своїх священиків, зібраних на Соборах в ріжких частях світа... (Стор. 750.)

Так говорив католицький єпископ на католицькім Соборі 991 р., отже три роки по заведенню Християнства на Україні. Він не тільки осуджує Рим, але каже, що навіть добрій папа не має більшої влади, як другі єпископи, або Собори, і він ставить за взір Африканську Церкву, що не признавала папам верховної влади.

Та коли Арнулф говорив до зібрання на Соборі, то хіба його слова не були звернені і до Греків і до Володимира і до Українського Народу? Хіба міг він своїм близьким казати: „Лишіть Рим, бо це барліг злочинів”, а Грекам та Володимирові казати: „Призначайте владу папів над собою, бо це заступники Христа і вони заведуть вас до спасення”? Хто може таке подумати?

Щоби хтось не сказав, що голос Арнулфа, це одинокий голос, то Церковна Історія дає нам ще інші факти. Ось католицький літописець (анналист), кардинал Бароній пише під роком 827:

Протягом 150 літ разом папи не були апостолами, але відступниками... Це були звірюки, люди найпоганійшого життя, найнизшої морали і з кожної сторони найбільше нікченні.

Під роком 912 від говорить:

Яке було тоді лице Римської Церкви? Яке огидне, коли найбруднійші розпуштиці правили її орудували Римом... — Про Івана 12-го, що маючи 18 літ став папою, каже Бароній, що це „проклятий звір”.

Дальше хоч би такі ще факти: Боніфатій вбив двох папів і сам став папою, назвавши себе Іваном 11-им. Бароній каже, що в нього не було волоска епископського. В 1033 р. папою став Венедикт 9-ий, маючи всього 10 літ віку, і про нього і Бароній і другі говорять, як про найгіршого.

Для доповнення цого розділу гляньмо ще на одну сторінку Історії, а то — кілько папів на котре століття припадає. Переглядаючи століття від 4-го до 18-го, бачимо ось що: 18-те століття мало 8 папів, 4-те і 14-те — по 10 папів; 17-те — 11; 5 — 12; 6, 8 і 15-те — по 13; дванадцяте — 16; тринадцяте і шіснадцяте — по 17; девяте і одинадцяте — по 19; семе — 20; десяте століття — 24 папів.

Наведені числа зокрема свідчать про стан Римської Церкви в ріжних часах, а зокрема про 10-те століття, про яке нам головно ходить. Коли пересічне урядовання папів в 10 століттю було 4 роки, то чи це не є ознакою найбільшого недалду і занепаду Римської Церкви? Та важче ось це: коти

Римська Церква була головною провідницею й учителькою Христіанства від самого початку, як це римські політики твердять, то виходить, що папство працювало бодай в самій Італії, бодай в самім Римі від 2-го до 9-го століття, себто 800 літ. А 10-те століття, це жива тої довгої праці — збір плодів 800-літніх трудів. Та які це овоці? За 800 літ папство не тільки не зробило самих Італійців культурнішими, але само опинилося в багні гріхів і злочинів. І лише серед такого багна було можливе, що папи як зявлялися, так скоро і зникали, не набувши, не напрацювавши.

Окремо треба звернути увагу, що історичні цитати, подані в цім розділі, покривають не саме 10-те століття, але вчасті і 9-те і 11-те. Значиться — стан занепаду Римської Церкви розтягався на більше століть.

Зробивши історичний огляд 10-го століття, в якім українці стали християнами, запитаймо оборонців Риму:

Чи вірять вони, що Рим в 10-ім віку мав яку небудь божу власті?

Що папи 10-го віку були заступниками Христа і наслідниками Петра, та голосителями Божої Правди цілому світові?

Чи скажуть вони, що слова Баронія, Арнулфа, тай цілої Історії про папство неправдиві?

Чи вірять вони, що Схід взагалі, а Греки зокрема, як цілість, признавали коли небудь папів найвищим урядом для цілої Християнської Церкви?

Чи могли Греки признавати над собою власті папів тоді, коли навіть кращі люди Західної Церкви відверталися від Риму і папів, як осередку невірства і злочинів?

Чи міг Володимир бути через Греків залежним від тих папів, які самі ані в Христа, ані в Петра не вірили?

Чи не було би для Українців гріхом і соромом признавати над собою власті римських безбожників і злочинців з 10-го віку?

Чи люди, які говорять, що Володимир приняв „католицьку віру” і був залежний від Риму, самі не належать до того крою людей, що римські папи 10-го віку?

Чи розумний і совісний Українець може згодитись з тим, щоби римські агенти вязали його з „антихристами”, які сидять на престолі в пурпурі і золоті, представляючи собою Бога”? - сказавши словами Арнулфа.

ЧИ КАТОЛИЦІЗМ ДАВАВ І ДАЄ УКРАЇНЦЯМ ДОБРО?

Коли переглянемо Історію Українського Народу від Володимира до нинішнього дня, то побачимо, що католики, з якими Український Нарід міг мати діло, були в відношенню до Українців не кращими, як ті папи, про котрих говорить католицький епископ Арнулф 991 р.

Католицизм провадив Український Нарід завсіди до темноти, до неволі, до убожества і до пониження.

' Він — виховуючи для себе робітників з між Українців — виховував завсіди або насилі відданих Римові ідотів і туманів, або явних і свідомих хрунів та зрадників Українського Народу.

Українці знають католицизм не через Греків, але через Поляків: I вони мали нагоду зазнавати католицьких благодатей і як православні, і як католики. Та йдімо до фактів...

Володимирів син Святополк оженився з дочкою польського короля Болеслава. I та дочка привезла з собою до Києва свого латинського епископа, Райнберна. Невдовзі за намовою католиків Святополк готовив повстання проти батька, отже Володимир мусів арештувати сина і невістку і Райнберна. Є також вісти, що Райнберн хотів перевести Володимира на римський обряд.

Юрій II (Болеслав Тройденович) силувався навертати Українців на латинство, за те його отруїли 1340 р.

В 1340 р. польський король Казимир нападає на Галичину, переслідує грецький обряд, кривдить духовних, а церкви заміняє на костели. Пише про те Поляк Нарушевич:

Як тільки Казимир Русь до корони (польської) прилучив, принятим польським звичаєм зачав він нищити церков руську і запроваджувати латинську. Котрий боярин дав собі хрест (хрещення) поправити на католицький лад, той здобував зараз значіння і вплив.

Отже католицька Польща вже тоді піддержувала українських зрадників та хрунів. Все ж хрунь лишається хрунем навіть в очах тих, яких хрунями послугуються. Каже той же Нарушевич:

Тільки негідних (нікчемних) людей не обходять по-нижування їх релігії і народності, і тому Дашко, Пере-миський князь, з Данилом з Острога запросив Татарів на поміч (проти Поляків).

Треба пригадати, що коли Татари запанували над українськими землями, то не зачинали Української Церкви. А Поляки католики її нищили.

Поляки перетягнули Ягайла (1386--1434) з православія на латинство і потім той же відступник Ягайлло нищить Українську Церкву і переслідує православних Українців. Каже Нарушевич:

Казав Ягайлло повиганяти українське (руське) духовенство з катедри в Перемишлю, трупи і попіл (зн. з похоронених там українських князів й епископів) повикидати, церкву наново посвятити, і серед плачу, крику і проклонів місцевого народу посадив духовенство латинське.

Тойже Ягайлло забирає в ріжких сторонах майно українських церков і роздавав костелам. Православних відсувають від всіх урядів.

Гідний запамятання такий випадок: в 1449 р. польська шляхта запросила українську шляхту на наради до Перемишля і там її вимордувала. Подібне хотіла зробити зі шляхтою литовською в Парчеві, але це їй не вдалося.

В 1507 р. призначав король Зигмунт I. латинським епископам право візитувати „руські синагоги“ (як католики Поляки звали українські церкви) і карати українських священиків.

Зубрицький в Хроніці міста Львова говорить:

Львівські Українці (Русини) позбавлені були всіх вольностей, які мали другі горожани.

Вежа на Волоській Церкві скінчена... Поляки забороняли Українцям завісити дзвони.

Українці мурували церкву, а Поляки перешкоджали і робітників розганяли...

Ще в 1595 р. почали львівські Українці процес з Пояками з приводу насильств, однакож королі суд відтягали сто і кілька десять літ...

Українцям заборонено торгувати сукном, провадити шинки, як і Жидам...

В 1616 р. рішено, що православні Українці не можуть належати до організації суконників і кітлярів у Львові.

Коли у Львові тіло поважного українця проваджено через місто з процесією (хоругвами) і свічками, то за це посаджено передових українців до тюрми, а крім того заплатили грошеву кару. Ще король Стефан 1578 р. заборонив Українцям публичні похорони.

Це лише кілька фактів з між цілого ланцюха, а всі ~~ті~~ насильства робилися католицькими руками. І не тільки рукоюми світських католиків, але і духовників.

Року 1583 (перед унією) на перший Святий Вечер, польський архиеп. Суліковський, казав бити і виганяти з україн

ських церков священиків у Львові, щоби в українські свята не правили богослужень, і церкви позамикав.

В роках 1381 і 1436 постановлена в Польщі інквізиція заборонила Українцям будувати і поправляти церкви, що би так їх понищiti.

Польські ксьондзи брали десятину від українських священиків.

На синоді (соборчику) в Красноставі 8 листопада 1643 р. польські епископи видали ряд постанов проти українських духовних, як: коли українські духовні будуть зменшувати десятину, яку дають польським, то будуть виключені з церкви; уніяцькому попови не треба дозволити правити в костелі Службу Божу; латинник не сміє в уніяцького священика сповідатись; уніяцький священик не сміє дати шлюбу, коли котресь з женихів є обряду латинського; українські церкви (вже уніяцькі, греко-католицькі!) звати „синагогами”.

Польські пани католики завели панщину (неволю) й український селянин не тільки працював на католика пана, як невільник, але ще й мусів брати призначене число коновок горівки на хрестини, похорон, чи весілля.

Сама польська газета „Пшияцель люду” з р. 1837, ч. 36, на основі Історії так описувала ті католицькі благодаті, яких зазнавав паніцизняк:

Хлоп позбавлений власности, сидів в панській хаті, на панській ріли, мав панського коня, вола, корову, навіть стіл, столець, миску і ложку. Все те було не його... З того виникала нужда, діти умирали з зимна, вогкості і лихоїди. На переднівку панував голод, хлоп ів лободу, молоду кропиву, пух, умирав... Де газдували арендаři, посесори, підтарости, або властитель сам зле господарив і випродав збіже, там люди гинули, худоба упадала, одна з голоду, друга під ударами буків володара, над котрим увивався староста з гарпунком...

Такий стан життя народу був в католицькій державі, і не видно тут ані сліду релігійних впливів, ані контролі зі сторони польських духовних, або зі сторони Риму.

Згадати б справу „патронату”. Польські пани ще за Ягайла одержали право „патронату”, право орудувати церквами і церковним майном. Отже вони мали право призначувати для церков священиків й епископів. Певна річ, що найперше право мали самі королі. В католицькій газеті „Нива” (Львів, 1905, ч. 10) читаємо: „Кориснолюбна і неморальна Італіянка, Бона (мати Жигмонта I.) . . . не лише місця

настоятельські (священичі), але й епископські катедри не вагалася давати, або продавати своїм любимцям, більшою частиною людям неспосібним, розупустним і гулящим." (Стор. 378.)

Дальше оповідається, як бувало, що король давав, чи продавав право до церковних маєтків і двом людям параз, що опісля дерлися між собою. Епископії роздавано і світським людям, що кілька ще літ лишалися світськими. Коли ж вкінци і приняли епископське свячення, то:

Полишилися при попередніх судейських і воєнних норовах, навичках, забаганках, вели часті і нескінчені процеси по судах, і счиняли нераз чисту війну на епископських престолах. З товою узброєніх гайдуків, з пушками (гарматами), гаківницями вони йшли один на другого здобувати епископську резиденцію... (Стор. 380.)

Крім королів те саме робили польські пани і так доводили Українську Православну Церкву до занепаду і понижения, настановляли для проводу Церкви людей поганіх.

Не краще було і по заведенню ушії. Поляки католики дивилася на греко-католиків (уніятів) як на худобу. Переміняли греко-католицькі церкви на костели, церкви звали „синагогами”, то „божницями”, винаймали їх Жидам, священиків змушували до панщини, по вулицях кричали за ними „Господи помилуй”, на комедіях (в театрах) церковні одежі висміювали, змушували греко-католицьких духовних ходити до костелів на більші свята і там на всі лади їх висміювали... (Про таке і подібне в книжці „В обороні Потієвої Унії”, Львів, 1929).

Окремо згадати „Проект на знищене Русі”, з 1717 р., де Поляки католики зладили цілий ряд способів, якими мається Українців греко-католиків знищити — спольщити, або дати Татарам.

Не краще діється й нині, на наших очах. В Галичині в послідніх кількох літах були випадки, де польські ксьондзи били греко-католицьких духовних, польські монахи звуть в своїх часописах греко-католиків розбішаками, бандитами, зрадниками; польський загал католицький на кожнім кроці прозиває Українців греко-католиків кабанами, слодіями, хамами. Польський католицький уряд позачиняв на українській землі українські школи, позаслав українських учителів на Мазури (як на Сибір, або Соловки), колонізує українські землі Мазурами, нищить українські інституції, не допускає Українців до вищих шкіл, спиняє вся-

ку українську громадську роботу, переводить погроми на українськім греко-католицькім населенню, конфіскує українські часописи, силує до переходу до костела...

А все те робить **католицизм!** Робить **Римська Церква!** Лише злочинці і хруні можуть говорити, що це все роблять „світські люди”, „політики” і т. п., а не Церква. А лише дурні можуть, в таку балачку вірити.

Церква, це збір всіх вірних. Самі католицькі епископи з самими священиками і папою не є ще Церквою — це лише провідники Церкви — себто вірних. І тому, що роблять католицькі вірні, та ще зорганізованою силою, і чому не протиляться священики, епископи і папа, це є роботою Церкви в точнім і дословнім розумінні.

І тому всі насильства Поляків над Українцями — і головного польського уряду, і поодиноких урядовців, і польських політиків, і польських організацій, і польського загалу і польських духовних — це все злочини **Римської Церкви разом з папою, це все злочини римського католицизму!**

Розумний, шануючий себе Українець лише так повинен цю справу розуміти. Плюють йому католики в лиці — він повинен думати, що це плює сам папа. Прозивають його розбишаком, бандитом, кабаном, хамом, він повинен перед світом кричати, що це все робить **Римська Церква, що це все робить римський католицизм, що це папа робить руками свого стада.**

КІНЦЕВІ ВИСНОВКИ.

Темою до написання цієї розвідки було коротке питання: Чи де правда, що Володимир Великий приняв католицизм віру в розумінні римського католицизму? Бо власне римські політики роблять таке твердження, а деято з Українців, чи будучи несвідомим, чи крайно безідейним, голотиться твердження римських політиків між Українцями. А вслід за тим висновок — що й нині Українці, хоч не хоч, а повинні признавати над собою владу папи.

Для тих, що не знають Історії, або до критичного думання не підготовані, слова римських агентів можуть мати інереконуючу силу. Остільки більше, оскільки така балачка тягнеться літа і люди з нею зживаються, як з відомою всім безсумнівною правдою.

На поставлене питання можна було відповісти короткою статею і це для декого цілком вистарчало би, однакож

не для всіх. Є люди, які завсігди хочуть сягнути в глибину, нім запевняться, де правда, де кривда. З уваги на таких оця розвідка вийшла такою, як бачимо, отже довшою.

Вже попередно сказано, що нам повинно ходити не тільки про саме голе питання, чи Володимир признавав папу головою Української Церкви, але також і про те, яким був тоді Рим, хто це були тоді папи, якої якості люди, тай чи треба і розумно було би для Українців їх своїм релігійним начальством признавати. Яка користь вийшла би Україні з папського верховенства тоді, яка була опісля, або яка користь виходить Українцям греко-католикам нині від того, що вони признають папу своїм начальником. Це для думаючих людей важне питання.

Ми переглянули християнство від самих початків і бачимо, що Римська Церква набрала сили аж пізніше. Римські твердження про першенство Петра заперечають Апостоли, заперечають Отці Церкви, заперечають визначні католики. Петрів побут в Римі не має за собою історичних доказів. Східна Церква цілі віки йшла в проводі Християнства, коли Римська була ще невидною.

Ми розглянули моральну сторону Римської Церкви і бачимо, що вона не виявила більше ладу, більше добра, більше гідності і святости, ніж Східна Церква. Навіть противно --- за Римською Церквою є тільки гордости, нахабства, фальшивань, тілько насильства, некультурности і великої безбожності, що їй з тим усім не пертись наперед, не звати себе Спасителькою, Учителькою і Провідницею всіх, але ставати в кутку, битися в груди і казати: „Боже милостив будь мені грішній”. Адже ж самі країні люди Заходу від неї нераз відвertaлися.

Вкінци ми поставили перед собою факти з Історії сусідства і співжиття Українців з вихованками, з вірними, з представниками Римської Церкви --- з Поляками. І знов така сама історія --- що Римська Церква в відношенню до Українського Народу топтала всі Десять Заповідей Божих, топтала науку Спасителя, Апостолів й Отців Церкви, топтала все найкраще, що Сотворитель людям на душу поклав. Топтала і доси топче.

Ні! Не топче, а регочучись танцює по заповітах Сина Божого. Гляньте, що робить вона в Галичині, що робить на Волині, на Холмщині, на Поліссю, на Підляшшу. Нарід силою заганяють до костела, церкви замикають, або замінно-

ють на костели, деякі ж руйнують. Нарід переслідують, пхануть в темноту, в нужду, проливають невинну кров. А над творцями всіх тих кайнів злочинів стоїть римський папа. благословити їх, зве найкращими християнами і бажає їм успіху. Чи далеке це від тих образків, які мають Історія з 10-го віку?

Лише такий широкий розгляд, як тут зачеркнено, може дати вдоєволяюче пояснення самим Українцям і належну відповідь римським агентам, які вговорюють в Українців, що Володимир приняв „католицьку віру”. Тут з ріжких сторін показаний римський католицизм, який римські політики захвалюють Українцям, як запоруку спасення.

Перед римськими політиками поставлено тут факти, які дає ІСТОРІЯ. Що говорять самі визначні події, що говорять Отці Церкви, що говорять навіть визначні члени самої Західної Церкви. Отже нехай римські політики заперечають факти Історії. Нехай докажуть, що Арнулф, чи Бароній говорять неправду. Нехай покажуть, що 10 століття було найкращим століттям Римської Церкви. А екінци нехай заговорять про нинішну роботу католицької руки на українських землях і переконають Українців, що це є робота Христового заступника і Петрового наслідника, а не робота антихриста.

Коли все те зроблять, тоді Український Нарід повірить, що Володимир приняв „католицьку віру” і що Український Нарід повинен підчинитися нині римському католицизму.

Доки ж того не зроблять, доти Українці мусять стояти при тверій думці, що Володимир „католицької віри” не міг приняти просто тому, що в Римі не було тоді ніякої віри. Там було саме чорне невірство. І не було там тоді ані заступника Христа, ані наслідника Петра — були там лише люди, що звучи себе папами, робили антихристову роботу — убийники, розпустники, насильники, повні безвірники.

Окремим ще фактом, що потверджує правдивість давніших фактів Історії, лишається для Українців — сучасність. Колись в Римі не було ніякої віри — каже Історія... А нині? Коли б нині була в Римі дійсна віра, дійсна правда, то Рим стояв би по стороні кривдженіх (Українців), а не по стороні кривдителів (Поляків). Він був би Милосердним Самарянином --- тимчасом же він переходить попри нещачних і покалічених, не глянувши в їх сторону. Отже й питання: Чи Рим був давно добрий, а доперва тепер понсуваєся...

чи може його безбожна політика продовжується незмінною впродовж цілих віків донині? Мабуть не інакше. Висновок цілком льогічний: Коли Рим нині такий, як він є, то чому не міг він бути таким, як малює його історія, в 9, 10, чи 11-ім віку?

Така, і лише така може бути широка українська відповідь на питання: Чи Володимир приняв „католицьку віру”?

ЛІТЕРАТУРА.

До джерел, які в змісті зазначувано, можна додати ще дещо з літератури, з якої взяті наведені в розвідці факти, або де про такі справи широко пишеться. І так:

1. „**Трактат про папське верховенство**” (по англійськи), Ісаак Барров, Лондон, 1851.

2. „**Розвідки про церковні відносини на Україні-Русі**”, 16—18 вв. Руська Істор. Бібліотека, Львів, 1900. Автори Орест Левицький і Волод. Антонович.

3. „**Політика Полякуф взглendem Русі**”. Ст. Качала, Львів, 1879 (по польськи).

4. „**Відношення обрядові в Схід. Галичині**”, Ів. Безсторонний, Львів 1893.

5. „**В Обороні Потієвої Унії**”, В. Іцурат, Львів, 1929.

6. „**Книга Правил**” св. Апостолів, Святих Соборів Вселенських і Помістних (мовою церковною).

Крім того вже в змісті згадана велика „Історія Україні-Русі”, Грушевського; „Собрание Припадков”; Католицький Катехизм Шпірага; Начерк Історії Унії... Зрештою про згадані в розвідці і подібні події говорить кожна більша Історія Церкви, а в часті і звичайна загальна історія. Багато матеріалу може дати кожна більша Енциклопедія. Що ж до фактів з Української Історії, то їх мають українські історичні видання. Самі католицькі книжки дають думаючому Українцеві багато потрібного матеріялу.

